

แผนงาน	สร้างสมดุลของการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ
กิจกรรม	สร้างและรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านพืช
โครงการ	อนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ถูกคุกคามและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในสภาพปลอดภัย (ปีที่ 1)
หน่วยงานรับผิดชอบ	สำนักวิชาการ-วิจัย นางสาวสุจินดา สอนพุด

1. หลักการและเหตุผล

ภารกิจสำคัญประการหนึ่งขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ คือการอนุรักษ์ทรัพยากรพืชของประเทศไทยในสภาพนอกถิ่นที่อยู่อาศัย (*ex situ conservation*) ซึ่งมีสำนักวิชาการ-วิจัย เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พันธุ์พืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำมาดำเนินการอนุรักษ์โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พืชที่ได้รับการอนุรักษ์คือ พืชที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์สูง สำหรับโครงการฯ นี้ จะเน้นที่พรรณพืชของไทยที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเนื่องจากสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัย (*habitat loss*) โครงการฯ นี้ นอกจากจะช่วยเก็บรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมพืชเหล่านี้ไว้ในสภาพปลอดภัยแล้ว ยังสามารถช่วยขยายพันธุ์ทวีจำนวนและสร้างกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อนำกลับคืนสู่แหล่งกำเนิดในธรรมชาติต่อไปอีกด้วย นับเป็นการสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการอนุรักษ์ พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์แก่ประชาชน และสอดคล้องกับกลยุทธ์ทั่วโลกว่าด้วยการอนุรักษ์พืช (*Global Strategy for Plant Conservation*) อันเป็นแนวทางให้ภาคีอนุสัญญา CBD นำไปปฏิบัติเพื่อช่วยกันอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่ออนุรักษ์พรรณพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคาม
- 2.2 เพื่ออนุรักษ์พรรณพืชในสภาพปลอดภัย
- 2.3 เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากพรรณพืชของไทยอย่างยั่งยืนโดยการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการสร้างกิจกรรมร่วมกับชุมชนฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศน์

3. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1. สามารถอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และถูกคุกคามได้ 30 ชนิด ในสภาพปลอดภัย	- พรรณพืชได้รับการอนุรักษ์ 30 ชนิด ในสภาพปลอดภัย
2. ขยายพันธุ์พืชจำนวน (micropropagation) ได้ไม่ต่ำกว่า 5,000 ต้น/ปี	- ขยายพันธุ์พืชจำนวน (micropropagation) พรรณพืชจำนวน 5,000 ต้น
3. ร่วมกับงานเผยแพร่ความรู้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมและปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้กับชุมชน 1 ครั้งต่อปี	- จัดฝึกอบรมจำนวน 1 ครั้ง
5. รายงานผล	- รายงานผล 1 ฉบับ

4. ความสอดคล้องและความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์และแผน

พัฒนาการศึกษา วิจัย อนุรักษ์ และรวบรวมพรรณไม้ให้สู่ระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

5. กิจกรรมของโครงการ

5.1 กิจกรรมของโครงการต่อเนื่อง

กิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ประมาณการล่วงหน้า		
		2552	2553	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ
		แผนงาน	แผนงาน	2554	2555	2556
1. อนุรักษ์พันธุกรรมพืชในสภาพปลอดภัย	ชนิด	30	30	30	30	30
2. เพาะเลี้ยง/ทวีจำนวนในสภาพปลอดภัย	ต้น	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
3. จัดฝึกอบรม	ครั้ง	1	1	1	1	1
4. รายงานผลความก้าวหน้า	ครั้ง/ฉบับ	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1

5.2 กิจกรรมการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2552

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ 2552											
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. อนุรักษ์พันธุกรรมพืชในสภาพปลอดภัย	30	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		
2. เพาะเลี้ยง / ทวีจำนวนในสภาพปลอดภัย	5,000								1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
4. จัดฝึกอบรม	1											1	
5. รายงานผลความก้าวหน้า	4/1			1			1			1			1/1

6. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ระยะเวลาดำเนินโครงการต่อเนื่อง 5 ปี (ปี 2552 – 2556)

7. พื้นที่ดำเนินการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

8. ความพร้อมโครงการและการคำนวณผลตอบแทนของโครงการ

- ดำเนินการได้ทันที
- อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม (ระบุ) _____
- ยังไม่ได้เตรียมการ

9. แนวทางการดำเนินงาน

- 9.1 อนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ถูกคุกคามหรือเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในสภาพปลอดภัย
- 9.2 ทำการเพาะขยายพันธุ์เลี้ยงในสภาพปลอดภัย
- 9.3 ฝึกอบรมการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ถูกคุกคามหรือเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในสภาพปลอดภัย

10. การวางระบบการติดตามและประเมินผล

รายงานผลการดำเนินงานทุกเดือน

11. ตัวชี้วัดและแนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ

ตัวชี้วัด	แนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ
1. อนุรักษ์พันธุกรรมพืชในสภาพปลอดภัย 30 ชนิด	- เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพันธุกรรมพืชในสภาพปลอดภัย
2. ขยายพันธุ์ทิวี่จำนวน (micropropagation) กล้วยไม้จำนวน 5,000 ต้น	- สรุปรายงานผลทุกเดือน
3. จัดฝึกอบรมจำนวน 1 ครั้ง	- จัดฝึกอบรม 1 ครั้ง
4. รายงานผล	- จัดทำรายงาน 1 ฉบับ

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ถูกคุกคามและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในสภาพปลอดภัยได้